

да се реформиратъ по сѣщия редъ и другитѣ области въ Европѣйска и Азиятска Турция, една подиръ друга, както и станж. Ето защо Метхадъ паша, и като валия на Туна-вилаети, и като в. везиръ по-сетнѣ, настоятелно и почти насилствено налѣгаше за сливането на българскитѣ училища съ турскитѣ медресета и новоучреденитѣ отъ него *руждиета*, на което сливание той полагаше за основа и срѣдство на своя държавенъ проектъ и планъ — прѣименованието на подвластнитѣ народи съ общото държавно име *Османлии*. За това сливание той намѣри удобрители и съдѣйци, както не трѣбваше да бѣде, изъ срѣдата на самитѣ наши тогавашни меценати, — по заблуждение или по принуждение, то е други въпросъ — находящи се на турска служба; дори и борба се откри въ печата, доста жива и смѣла, *за и противъ* това сливание. Нѣма съмнѣние, че планътъ на турския реформаторъ, за сливането подъ една администрация и подъ една программа на християнскитѣ училища съ турскитѣ въ Туна-вилаети, ако би сполучилъ, щѣше много лесно, па било и насилствено, да се введе на законно основание въ всичкитѣ други вилаети, и държавната цѣль на Метхада щѣше да сполучи поне съ началото на осъществлението си. Християнскій елементъ, вървѣнъ наедно съ мусулманскій въ училищното дѣло, щѣше да влече послѣдния като мърша подирѣ си и така да спѣва и закѣснява своето образование, въ което далечъ бѣше заминжлъ и оставилъ ретроградното, владѣющето, турско племе.

Но гениалний, отъ турска гледна точка, планъ на Метхадъ паша се усуети. Стрѣснатий български народъ отъ това турско посѣгателство, ако и сплашенъ отъ бѣсилкитѣ на тоя реформаторъ, силно се упрѣ и недопуснѣ да му взематъ спечеленото право, да бѣде господарь на образованието си — на училищата си. Метхадъ паша трѣбваше да отложи плана си за друго по-благоприятно врѣме и се залови да прокара своята пословична ефимерна конституция. Сто и единъ топовни гърмежи извѣстихъ отварянието на Народното Събрание (парламента) въ Цариградъ, и ако Султанъ Хамидъ не бѣше толкозъ нервозенъ, щото съ единъ *сиктирз* да испрати отъ гдѣто сж дошли народнитѣ нарѣчени прѣдставители, пробрани по избора на правителството, тая парламентарна комедия можеше много лесно да остави, като плодъ на своята законодателна дѣятелность, както сливането на училищата — народното обра-